

Tredje kvartal 2008

Den 25. august mistede endnu en dansk soldat livet i Afghanistan, da en vejsidebombe sprang under det køretøj, som skulle bringe forsyninger frem til en af den afghanske hærs fremskudte stillinger i Helmand-provinsen. Hermed nåede de danske tab op på 19 menneskeliv, hvoraf 11 stammer fra i år.

Det tal viser i sig selv noget om den voksende intensitet i kampene i Afghanistan. Få dage før det nye danske tab blev ti soldater fra franske eliteenheder dræbt i baghold kun 50 km fra Kabul, og over 20 blev såret. Vurderingen fra de franske officerer er, at talebanere og andre oprørere råder over stadig flere soldater med stadig bedre træning og udrustning.

De samme meldinger kommer fra lederne af ISAF-styrkerne i landet og den amerikanske generalstabschef, general Michael Mullen. I juni oversteg antallet af amerikanske tab i Afghanistan tabene i Irak, og *New York Times* konstaterede i en reportage 26. august, at landets næststørste by, Kandahar, ikke længere er sikker. Tilsvarende kontrollerer forskellige oprørsgrupper store områder kun 40-50 km fra Kabul.

Det officielle danske svar på den-

ne situation er, at indsatsen i Afghanistan er mere nødvendig end nogensinde.

“Og hvis vi trækker os ud nu, inden den afghanske regering og de afghanske sikkerhedsstyrker kan håndhæve deres autoritet i landet, risikerer vi, at Taleban med tiden vil genindføre deres middelalderlige regime i Afghanistan. Så vil vi være lige vidt”, skrev forsvarsminister Søren Gade (V) i en kronik i *Politiken* 18. august.

Den danske Afghanistan-politik går fortsat ud på at styrke den civile opbygning i landet og gøre det muligt for den afghanske hær at overtage stadig flere opgaver. Derfor vil Danmark sende en militær træningsenhed til Afghanistan, skrev Søren Gade i kronikken.

Problemet er, at den afghanske hær kun gør meget langsomme fremskridt ifølge vurderinger fra amerikanske, britiske og canadiske officerer. Sikkerhedsstyrkerne, herunder politiet, er stort set ikke-eksisterende uden for Kabul, og efter angrebet på de franske soldater nær Kabul, bortførelser og attentater mod repræsentanter for udenlandske NGO'er er flere af dem ved at trække sig ud af landet eller ved at

mindske deres tilstedeværelse.

Trods de vanskelige udsigter er der fortsat bred støtte til den danske Afghanistan-indsats i Folketinget, hvor Socialdemokraterne står bag regeringens linje.

EU-stormvejr går over Danmark

Dansk Folkeparti bidrog til dagspressens trængte økonomi ved midt i sommerperioden at sætte store annoncer i aviserne. I annoncen svinger en mand med en europæisk stjernekrans om halsen sin hammer for at knuse nationalstaternes ret.

Manden med det skarpe blik og det store overskæg symboliserer de dommere fra EF-domstolen, der med en afgørelse i en irsk sag om udlændingepolitik samtidig anbragte 'flere bomber' under dansk udlændingepolitik, herunder 24 års reglen og rettigheder for unionsborgers udenlandske ægtefæller.

En nærmest chokeret integrationsminister, Birthe Rønn Hornbech (V), reagerede i statsminister Anders Fogh Rasmussens (V) feriefravær ved at kalde dommerne "embedsmænd uden noget som helst folkeligt mandat", og hun lagde op til et dansk oprør mod domstolen.

Det meste af pressen og stort set samtlige danske EU-jurister bortset fra professor Hjalte Rasmussen betegnede det som dels en dårlig politisk ide, dels som halsløs gerning.

Ved sin hjemkomst forsøgte statsministeren at sætte tingene på plads

ved at konstatere, at den danske udlændingelovgivning står fast, og at Danmark sammen med andre lande vil indlede en dialog med Europa-Kommissionen om afgørelsen. Regeringens støtteparti, Dansk Folkeparti, kaldte hans reaktion alt for forsigtig, mens han kunne notere støtte fra Socialdemokraterne.

Svaret fra eksperterne og – i en forsigtigere formulering fra Europa-Kommissionen var – at domstolens afgørelser ligger fast.

"I et eller andet omfang bliver Danmark nødt til at rette ind. Man kan ikke bare sætte alt i bero", lød det fx fra EU-forskeren Thomas Gammeltoft-Hansen fra DIIS i (*Politikken*, 6. august), og EU-ekspert Marlene Wind fra Københavns Universitet mente samme sted, at den politiske proces kan tage flere år.

Hvis Danmark ikke 'retter ind', risikerer vi sager anlagt af enten utilfredse unionsborgere eller af Europa-Kommissionen. En af dens opgaver er at sikre, at medlemslandene overholder politiske beslutninger og afgørelser fra EU's instanser, herunder EF-domstolen. Det er ikke mindst i de små landes interesse, og et dansk bidrag til svækkelse af domstolen og Europa-Kommissionen vil være et selvmål af historiske dimensioner.

Der er med andre ord masser af problemer.

Udlændingepolitikens fremtid er mere end usikker. Det åbne opgør med EU-systemet, som Dansk Folke-

parti kræver som betaling for fortsat støtte til regeringen, vil sætte Danmark i en helt umulig situation i forhold til både Europa-Kommissionen og flere medlemslande.

Statsministeren skal overbevise Dansk Folkeparti om, at han forsøger at påvirke andre EU-lande og Europa-Kommissionen til evt. at skærpe dele af den fælles udlændingepolitik. Men han skal finde formuleringer, som ikke yderligere vil styrke den latente danske EU-skepsis.

Forude venter nemlig flere indenrigspolitiske EU-slag. Efter det irske nej til Lissabon-traktaten opgav statsministeren ganske vist at gennemføre en eller flere folkeafstemninger om de danske undtagelser fra EU-traktaten, så længe det 'irske spørgsmål' ikke er afklaret. Det gav ham mindst et års udsættelse, for afklaringen af irlernes stilling finder næppe sted i første halvår af 2009, og der er valg til Europa-Parlamentet i 2009.

Men danskerne skal før eller senere stemme om undtagelserne, og flere ministre fra en borgerlig og principielt meget EU-venlig regering har foræret EU-modstandere til både højre og venstre masser af ammunition, når slaget om undtagelserne går i gang. Integrationsministerens udtalelser om EU-systemet som 'udemokratisk' og om EF-dommerne som 'skrivebordsgeneraler' er fx en foræring til modstanderne, og der er flere saftige citater at hente

fra andre borgerlige politikere og flere socialdemokrater.

Engagement i Georgien

I globaliseringen kan ingen som bekendt gemme sig, og selv små lande og begivenheder kan få vældig betydning. Det lærte vi, da bladtegninger fra Århus satte alverdens hovedstæder i tumult. Og hvis nogen havde troet, at små samfund i Kaukasus som de georgiske løsrivelsesprovinser Sydossetien og Abkhasien primært var lækkerier for sociologer, skulle sommeren lære dem, dels at det ikke var tidsspilde, da NATO-topmødet i april skændtes om optagelse af Georgien (og ikke besluttede at sige ja), dels at selv et (andet) lille fjernt land som Danmark kan have en stemme, det er værd at lytte til, når store interesser tørner sammen.

Hvis NATO-topmødet havde åbnet sine arme for Georgien, var det hele måske blevet anderledes. Men i hvert fald: Da Georgien i august sendte sine soldater ind i Sydossetien fra syd for at holde sammen på landet, var Rusland hurtigt til modsat at sende sine militære styrker ind fra nord, og sommerens blodige minikrig var en kendsgerning.

For Rusland forekom det opmuntrende at markere sin storhed. For Georgien var det en bitter påmindelse om, at NATO-medlemskabet var afvist i foråret. For NATO og EU blev krigen og den efterfølgende

russiske anerkendelse af Sydossetiens og Abkhasiens 'suverænitet' et vink om, at hverken halv- eller helhjertede samarbejdstilbud til Rusland havde svækket russiske krav om respekt for dets interesseområder i det gamle Sovjets centralasiatiske rand.

Men hvad var Danmarks rolle? Vel, vor udenrigsminister Per Stig Møller, som i april havde været blandt fortalere for, at man gav Georgien og Ukraine løfter om optagelse i NATO, var under krisen i tæt kontakt med såvel sin amerikanske kollega, Condoleezza Rice, og Frankrigs Bernard Kouchner, der begge fandt det værd at lytte til danskeren, ikke alene på grund af hans engagement, men især på grund af hans gode kontakter i Georgien, Sydossetien og Abkhasien. Danmark var i øvrigt også blandt de første stater til at love nødhjælp til området.

Det var (efter bogen) dog den aktuelle EU-formand, Frankrigs Nicolas Sarkozy, der rejste til Moskva for på EU's vegne at kræve en russisk tilbagetrækning fra Georgien. Soldaternes exit trak alligevel noget ud, og EU's markeringer afholdt ikke den russiske præsident Dmitrij Medvedev fra bagefter at anerkende Sydossetien og Abkhasien.

Tyrkisk dilemma

Et af EU's mest betændte spørgsmål – om vi skal optage Tyrkiet som medlem ligesom i NATO – kunne

sidst i juli være afmonteret, hvis den tyrkiske forfatningsdomstol havde forbudt regeringspartiet AKP og banlyst dets leder, ministerpræsident Recep Tayyip Erdogan, fra at deltage i politik.

Et forbud ville i al overskuelig fremtid have lagt låg over tyrkiske forhåbninger om EU-medlemskab – for modstanderne af Tyrkiet i EU ville det have vakt glæde, for tilhængerne skuffelse (men måske også lettelse, konfliktpotentialer tagt i betragtning). Men nej, den tyrkiske anklagemyndighed kunne ikke overbevise forfatningsdomstolen om, at AKP arbejder efter en skjult dagsorden om at gøre Tyrkiet til en religionsstat, islamisk stat. AKP-regeringen fortsætter. EU's dilemma består.

Og så er nedtællingen til næste års valg til Europa-Parlamentet begyndt. Hvis en af Venstres forventede topkandidater kan bestemme, gælder det om at gøre EU til noget 'spændende og lækkert' (*Fyns Stiftstidende*). Hvem taler sådan? Det gør nuværende DR-studievært, Morten Løkkegaard, der ligesom mange tidligere tv-folk skyder sig ind i toppen af politik, hvis man hertil kan regne kandidatfeltet til Strasbourg-parlamentet. Det bliver formentlig et af valgkampens temaer og dilemmaer. For hvis sidste valg til Europa-Parlamentet vitterlig var præget af toppolitikeres deltagelse (Poul Nyrup Rasmussen, Anders Samuelsen, Gitte Seeberg, Mogens Camre og Juni-bevægelsens Jens-Peter Bonde –

hvoraf ingen genopstiller), synes det kommende valg snarere at blive domineret af yngre håbefulde og solide håndværkere end af stjerner.

Venstre vil øjensynligt foruden TV-studieværten satse på manden, der ikke rigtig var plads til på Christiansborg, Jens Rohde. Begge skal konkurrere med Anne E. Jensen, som allerede har erfaring fra parlamentet, men kæmper med anonymitet, og desuden tidligere folketingsmedlem og EU-ordfører Charlotte Antonsen og en mand, som det vil overraske ikke så få, at Venstre allerede har haft i parlamentet, Ole B. Sørensen.

I Socialdemokratiet skal den unge Dan Jørgensen forsøge at løfte arven fra Poul Nyrup i samarbejde med to nuværende parlamentsmedlemmer, som måske gør et stort arbejde i Strasbourg, men ikke har gjort sig anerkendt hjemme: Christel Schallemose og Britta Thomsen.

De konservative mistede som bekendt Gitte Seeberg til Ny Alliance, som hun siden også har vendt ryggen. Nu skal det mangeårige parlamentsmedlem Christian Rovsing tegne de konservative – skønt partiet i skrivende stund arbejder på at finde et tungere navn.

Junibevægelsen skal for første

gang klare sig uden bevægelsens mangeårige fyrtårn, Jens-Peter Bonde. Det bliver ikke nemt for Hanne Dahl.

Kun SF og Dansk Folkeparti sætter store navne i spil. For SF gælder det Margrethe Auken, som både har en vældig folketings- og Europa-Parlamentserfaring bag sig. For Dansk Folkeparti gælder det Morten Messerschmidt, en omstridt komet i folketingsgruppen med potentiale til også at skabe nyheder og blæst omkring sig i Strasbourg.

De Radikale var sidst på sommeren knapt i gang med at kigge på Europaparlamentet. Hvis aviserne havde ret, skulle en tidligere kirkeminister, Johannes Lebech, strides med den unge cand. scient. pol. (uddannelse nævnes, når erfaring savnes), Sofie Carsten Nielsen.

Det var Margareth Thatcher, der noget nedladende engang talte om 'Mickey Mouse-parlamentet' i Strasbourg. *Politikens* lederskribent foreslog i august et nyt navn, 'Mik og Mak-parlamentet' – efter de to ukendte nevøer.

Michael Seidelin er udenrigspolitisk analytiker på Politiken. Anders Jerichow er kronikredaktør på Politiken og redaktør af Udenrigs.